Aan de fractie van Mooi Lelystad

uw brief van	uw kenmerk	ons kenmerk	datum verzending
28 mei 2026			16 juni 2026
behandeld door	**doorkiesnummer**	**Bijlage(n)**	**dossiernummer**
	14 0320		

onderwerp
Beantwoording schriftelijke vragen ML Preventie met Gezag

Geachte Mevrouw Van de Watering,

Hierbij ontvangt u de antwoorden op uw vragen betreffende ML Preventie met Gezag. Eerst wordt de vraag herhaald, daarna volgt het antwoord.

1.

a. Hoeveel middelen zijn sinds de start van "Preventie met Gezag" in Lelystad (Oost) beschikbaar gesteld, uitgesplitst naar:
- **rijksmiddelen;**
- **gemeentelijke cofinanciering;**
- **en eventuele overige bijdragen?**

	2022	2023	2024	2025	2026	2027 t/m 2029
Rijkssubsidie J&V	€1.00.000	€1.652.040	€ 1.551.344	€ 1.551.344	€1.047.083	€1.795.000
Cofinanciering gemeente		€400.000,-	€400.000,-	€400.000,-	€400.000,-	€400.000,-

Naast deze middelen financiert het ministerie van Justitie & Veiligheid een aantal organisaties rechtstreeks om extra inzet binnen Preventie met Gezag mogelijk te maken. Het gaat om financiën voor de politie, Openbaar Ministerie, Raad voor de Kinderbescherming, Reclassering Nederland en de interventie 'Alleen jij bepaalt wie je bent'.

NB. De formele beschikking voor de eerste programma-periode ontving de gemeente in december 2022. De middelen werden kort daarna beschikbaar gesteld. Dit betekent dat daadwerkelijke opbouw en uitvoering van het programma en daarmee ook de uitgaven pas na ontvangst van beschikking en middelen zijn gestart.

Gemeente Lelystad
Stadhuisplein 2
Postbus 91
8200 AB Lelystad
14 0320
www.lelystad.nl

b. En welk deel hiervan is besteed aan directe ondersteuning van jongeren en welk deel aan organisatie, coördinatie, overlegstructuren en communicatie?

Uitgaven middelen programma Preventie met Gezag

	2022	2023	2024	2025
Directe ondersteuning en extra inzet voor jongeren door externe partijen		€137.515	€979.979	€1.309.047
Bekostiging interne uitvoeringscapaciteit (jeugdboa, leerplicht en PGA)		€239.545	€273.757	€307.285
Bekostiging programma-organisatie (inclusief programma-management, ondersteunende diensten als communicatie, leerbijeenkomsten en onderzoek/ontwikkeltrajecten)	€39.352	€240.676	€274.430	€398.632
Totaal	€39.352	€617.736	€1.528.166	€2.014.964

Uitgebreide toelichting op de type inspanningen die onder Preventie met Gezag vallen, zijn terug te vinden in de online infographic Preventie met Gezag in beeld.[1]

2. Welke concrete doelstellingen en meetbare resultaten zijn voor Lelystad verbonden aan "Preventie met Gezag" en welke resultaten zijn tot nu toe aantoonbaar bereikt, onder andere op het gebied van:

- **jeugdcriminaliteit;**
- **ondermijning;**
- **schooluitval;**
- **recidive;**
- **veiligheidsgevoel in de wijk.**

In de eerste programma-periode Preventie met Gezag (2023 t/m mei 2026) is ingezet op 4 programma-lijnen, te weten:

1. Beeld op orde
2. Positieve alternatieven
3. Het versterken van de weerbaarheid
4. Grenzen stellen

Deze 4 programma-lijnen samen vormden het kader waarbinnen Preventie met Gezag Lelystad nader is uitgewerkt. De concrete doelen en de daarbij behorende concrete resultaten zijn terug te vinden in de jaarverslagen Samen Lelystad Oost, bijvoorbeeld het jaarverslag 2025, vanaf p.50[2]

In het voorjaar van 2025 heeft een uitgebreide analyse en reflectie[3] plaats gevonden als opmaat voor de subsidie-aanvraag voor de tweede programma-periode (juni 2026 t/m december 2029). Een aantal resultaten noemen we hieronder:

- Het beeld van de doelgroep is sterk verbeterd, waardoor jongeren die afglijden richting jeugdcriminaliteit eerder gesignaleerd en opgepakt worden. Doordat er is geïnvesteerd in extra jongerenwerkers, jeugdboa, jeugdagent, leerplicht en Halt op school komt jonge aanwas eerder in beeld.
- Ook is beter in zicht welke verbanden en relaties bestaan tussen jongeren en wat zich afspeelt onder jeugdgroepen. Dit alles is randvoorwaardelijk om vanuit de andere programmalijnen de goede vervolgacties in te zetten. De integrale samenwerking is hierbij een belangrijk onderdeel. Door bijvoorbeeld de integrale afstemming binnen het JOR (jongeren in openbare ruimte) wordt eerder en op maat ingezet op overlastgevende jeugdgroepen in onze wijken.

[1] SLO_Infographic_Preventiemetgezag_DEF_Extern.pdf
[2] SLO_Jaarverslag2025_DEF.pdf
[3] Aanvraag-Preventie-met-gezag-Lelystad_-jun26-dec29DEF.pdf

- Er is extra geïnvesteerd in jongerenwerk op straat, op school en de wijken. In Lelystad Oost zijn drie jongerenlokalen gestart waar wekelijks meer dan 100 jongeren samenkomen en in hun vrije tijd terecht kunnen.
- Met verschillende interventies is ingezet op het versterken van de weerbaarheid onder de jongeren en families in Lelystad. Het gaat concreet om het lesprogramma Kapot Sterk en het project Halt op School (voortgezet onderwijs). Deze inspanningen worden uitgevoerd door lokaal verankerde partijen, waardoor een lesmoment vaak een eerste positieve contact is tussen politie, jongerenwerk en Halt. Ook helpen deze momenten om op tijd de doelgroep in het vizier te krijgen.
- Ook is voor jongeren in de Persoonsgerichte Aanpak op maat een aanpak ontwikkeld, waarbij direct intensieve begeleiding ingezet wordt voor jongeren die dit nodig hebben om verder doorgroeien te voorkomen en in te zetten op positieve gedragsverandering.

Op basis van de gedane reflectie, hebben we goede aanwijzingen dat het programma de gestelde doelen haalt. Er is echter geen één op één doorvertaling te maken naar harde cijfers op het gebied van bijvoorbeeld jeugdcriminaliteit, schooluitval of onveiligheidsgevoelens. Dit heeft enerzijds te maken met het feit dat effecten op dit soort trendcijfers pas na lange tijd zichtbaar worden. Anderzijds zal ook in de toekomst niet één op één een causaal verband te maken zijn tussen de gevraagde cijfers en Preventie met Gezag, omdat er meer factoren van invloed zijn op dergelijke cijfers. Ook is in de registratie van de meeste gegevens geen verbijzondering of uitsplitsing mogelijk die ziet op de doelgroepen en het focusgebied van Preventie met Gezag.

Desalniettemin zal in de tweede programma-periode, in samenwerking met het ministerie van Justitie & Veiligheid en de andere PmG-gemeenten, worden bezien hoe meer inzicht verkregen kan worden in resultaten en toegevoegde waarde van het programma Preventie met Gezag. Dit is actueel onderwerp van gesprek.

3.

a. Op welke wijze worden de resultaten en effectiviteit van het programma gemonitord en geëvalueerd, welke (onafhankelijke) evaluaties liggen hieraan ten grondslag en op basis van welke concrete resultaten is besloten het programma voort te zetten tot en met 2029?

Elk jaar legt de gemeente verantwoording af aan het ministerie van Justitie & Veiligheid op inhoudelijke inspanningen (d.m.v. de daarvoor ontwikkelde jaarlijkse monitor Preventie met Gezag) en op financiën middels de SiSa-veranwoording. Een groot deel van de inhoudelijke verantwoording wordt tevens verwerkt in het jaarverslag Samen Lelystad Oost.
Zoals aangegeven heeft er een uitgebreide reflectie en analyse plaats gevonden over de eerste programma-periode. Alle opgehaalde input is verwerkt tot het nieuwe plan van aanpak voor de periode t/m 2029.

Daarnaast zetten wij binnen het programma gerichte acties uit om uitvoering en resultaten van de inspanningen in beeld te brengen en te verbeteren. Een paar voorbeelden:

- In 2025 heeft een kwalitatief onderzoek plaats gevonden naar de toegevoegde waarde van het jongerenwerk, door de ogen van de jongeren zelf. De uitkomsten van dit onderzoek zijn gekoppeld aan wat er in de wetenschap bekend is over ‘wat werkt bij jongerenwerk’. De inzichten zijn meegenomen bij de doorontwikkeling van het jongerenwerk. Dit onderzoek is uitgevoerd door een onafhankelijk bureau (RadarAdvies).
- Eind 2025 is gestart met een ontwikkeltraject van de intensieve ambulante begeleiding, onder leiding van lector Dhr. J.D. de Jong. Bij dit ontwikkeltraject is gebruik gemaakt van de wetenschappelijke inzichten uit onder andere het Landelijk Kwaliteitskader[4] én is met de partijen toegewerkt naar meer evidenced-based manier van werken.

[4] Landelijk Kwaliteitskader Effectieve interventies voor preventie van jeugdcriminaliteit

- Op het lesprogramma Kapot Sterk loopt een landelijke effectstudie, uitgevoerd door onderzoek consortium EPIC[5]. De uitkomsten van dit onderzoek volgen wij op de voet.

b. Is het college bereid een onafhankelijke evaluatie uit te laten voeren naar de daadwerkelijke resultaten van "Preventie met Gezag" in Lelystad (Oost)?

Zoals aangegeven is inzicht krijgen in resultaten en effect ook een belangrijk onderwerp van gesprek op landelijk niveau tussen PmG-gemeenten het ministerie van Justitie & Veiligheid. Hier worden diverse ontwikkelingen op verwacht, zoals een dashboard dat het ministerie van Justitie & Veiligheid ontwikkelt met het CBS.
Een eigen, onafhankelijk onderzoek laten uitvoeren, vindt het college op dit moment te voorbarig.

4. Is het college bekend met de recente berichtgeving en kritiek op de effectiviteit van projecten zoals "Preventie met Gezag", hoe beoordeelt het college deze signalen en ziet het college aanleiding om de aanpak, monitoring of evaluatie van het programma te heroverwegen?

Het college herkent en onderstreept de oproep in de Zembla-reportage om zorgvuldig om te gaan met inzet van interventies binnen Preventie met Gezag. Dat is voor het college bij de inrichting van het programma altijd een belangrijk uitgangspunt geweest. Er is in Lelystad daarom nooit gebruik gemaakt van allerlei aanbod ten aanzien van Escaperooms, VR-brillen, etc.

Centraal in de aanpak Preventie met Gezag staan niet de afzonderlijke interventies maar de intensieve samenwerking en korte lijnen tussen de diverse partijen in het netwerk die de interventies uitvoeren, zodat áls er zorgen over een jongere zijn, er tijdig en goed gehandeld wordt. Dit heeft bijvoorbeeld geresulteerd in de ontwikkeling van het JOR-overleg (jongeren in openbare ruimte) en het Signaalpunt Jeugd en Veiligheid. Door deze werkwijze kunnen we (helpen) voorkomen dat jongeren in de criminaliteit terecht komen. Zo hebben de interventies – zoals kapot sterk – niet alleen een direct doel (bewustwording bij jongeren) maar ook een minstens zo belangrijk indirect doel: politie en andere professionals pakken signalen van en over jongeren op en kunnen binnen het netwerk en in samenwerking een handelingsperspectief ontwikkelen.

Wat in de uitzending van Zembla niet duidelijk naar voren kwam, is het feit dat er zeer weinig effectief bewezen interventies bestaan. Wel is vanuit onderzoek ruime kennis beschikbaar over welke elementen binnen een interventie wel en minder goed werken. Deze kennis wordt meegenomen in de ontwikkeling van de inspanningen en gedragsinterventies binnen Preventie met Gezag Lelystad.

Een sterk en effectief programma bestaat niet alleen uit de inzet van specifieke gedragsinterventies (waar de uitzending van Zembla met name op zag). Cruciaal is ook de aanwezigheid van 'laagdrempelige of preventieve voorzieningen en inzet' gericht op het in beeld krijgen van de jongeren, contact met hen opbouwen en in te zetten op het verminderen van risico-factoren en versterken van beschermende factoren. Omdat het aandeel van deze laagdrempelige voorzieningen in Lelystad minimaal was, is in de eerste programma-periode een fors deel geïnvesteerd in dergelijke basisvoorzieningen als het jongerenwerk.

5. Is het college bereid de raad tot einde van dit project actiever te informeren over de financiële inzet, resultaten, monitoring en eventuele aandachtspunten binnen dit programma? Zo nee, waarom niet?

Het college is van mening dat de huidige wijze van rapporteren en informeren de raad voldoende in gelegenheid stelt om de uitvoering van Preventie met Gezag te volgen. Jaarlijks wordt via de P&C-cyclus verantwoord op financiële uitgaven. Inhoudelijk wordt verantwoord via de jaarverslagen van

[5] EPIC: betrokkenheid van jongeren bij georganiseerde criminaliteit effectief verminderen » NSCR

Samen Lelystad Oost. Ook wordt met regelmaat een inhoudelijk artikel gepubliceerd over diverse inspanningen binnen Preventie met Gezag via Samen Lelystad Oost. Deze informatiestromen samen geven een voldoende beeld van de voortgang. Via het programmabureau Samen Lelystad Oost is er de mogelijkheid om inhoudelijk meer te horen over de uitvoering van de diverse programma's. We nodigen Uw raad graag uit voor een werkbezoek of informatiebijeenkomst over dit onderwerp.

Hoogachtend,

het college van de gemeente Lelystad,

namens deze,
gemeentesecretaris,

C.J.M. Swart
**Deze brief is digitaal vastgesteld en ondertekend*

ValidSigned door Carla Swart
op 16-06-2026